

Fremsat den 1. marts 2023 af Signe Munk (SF) og Lisbeth Bech-Nielsen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om forbud mod bankers udlån til fossile forretninger

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2023 at fremsætte et lovforslag, der i overensstemmelse med Parisaftalens mål indfører et forbud mod bankers udlån, herunder nye lån, tegningsgarantier og refinansiering af eksisterende udlån, til selskaber, der ekspanderer deres fossile forretninger.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget fremsættes på baggrund af rapporten »Banking on Thin Ice«, som er udarbejdet af BankTrack, Fair Finance Guide Norway (Etisk bankguide), Fair Finance Guide Sweden (Sveriges Konsumenter), Oxfam IBIS (Danmark) og ActionAid Denmark i november 2022. I rapporten kortlægges danske bankers investeringer og udlån til fossile selskaber, og det dokumenteres, at danske banker har milliarder investeret i selskaber, som – i strid med Parisaftalens målsætninger og internationale anbefalinger – fortsat søger at udvide deres fossile forretninger. F.eks. har Danske Bank siden Parisaftalens vedtagelse i 2015 investeret 30 mia. kr. i lån og tegningsgarantier til kul-, olie- og gasselskaber, der ekspanderer deres fossile forretninger.

Forslaget tager udgangspunkt i IEA's (International Energy Agency) 1,5-graderscelsius-scenarie, som balancerer målet om klimaneutralitet i 2050 med hensynet til økonomisk vækst og forsyningssikkerhed. IEA konkluderer i sit scenarie, at udvinding af nye fossile reserver er udelukket, hvis 1,5-graderscelsiusmålet skal opnås (»Net Zero by 2050«, EA, maj 2021). Da verden fortsat er afhængig af fossile energikilder frem mod 2050, må der nødvendigvis stadig investeres i drift af eksisterende felter, men IEA slår fast, at de eksisterende felter indeholder tilstrækkelig kul, olie og gas til at sikre forsyningen frem mod 2050. Dette gør sig stadig gældende trods den igangværende forsyningskrise og ambitionen om uafhængighed af russisk gas (»World Energy Outlook«, IEA, oktober 2022). Desuden konkluderer et studie i tidsskriftet Nature fra 2021, at størstedelen af verdens allerede kendte fossile brændsler skal blive i jorden, hvis vi skal have blot 50 pct.'s chance for at begrænse den globale temperaturstigning til maksimalt 1,5 grader. Det gælder for 90 pct. af verdens kulreserver og 60 pct. af olien (»Majority of fossil fuels need to stay underground to avert climate disaster, scientists say«, CNBC, september 2021).

Det kan derfor ikke forsvares at udlåne til selskaber, som søger at ekspandere deres fossile forretninger, specielt ikke i lyset af IEA's anbefaling om en gradvis udfasning af fossile brændsler, som i dag udgør 80 pct. af verdens samlede energiudbud, og som skal reduceres til 20 pct. i 2050.

Forbud mod udlån til fossil ekspansion

Energisektoren står bag 73 pct. af verdens CO₂-udledning (»Emissions by Sector«, Our World in Data, september 2020), og den grønne omstilling af energisektoren er derfor et afgørende indsatsområde. Ifølge Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) skal de globale udledninger toppe senest i 2025, og i 2030 skal udledningerne være reduceret med 43 pct., hvis vi skal nå Parisaftalens målsætning (»Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability«, IPCC, 2022). Udfasningen af fossil energi og ophøret af ekspansion af nye olie- og gasfelter er derfor et afgørende skridt i retning af 1,5-graderscelsiusmålet. De seks største danske banker har med en samlet balance på 280 pct. af Danmarks årlige bnp en betydelig rolle at spille i realiseringen af denne ambition. Bankerne har selv givet tilsagn

om at fremme grønne lån og investeringer, men i den forbindelse er det lige så afgørende, at bankernes pengestrømme vendes væk fra sorte energikilder (»Vende private investeringer fra sort til grøn«, Klimarådet, november 2022). Den franske bank La Banque Postale og den svenske bank Handelsbanken har allerede meldt ud, at de ikke længere vil finansiere ekspansion af fossile forretninger. Danske Bank har for nylig forpligtet sig på at stoppe udlån, refinansiering og øvrige finansielle ydelser til fossile selskaber, der fortsat udvider sin produktion af fossile brændsler, ud over de olie- og gasfelter, som er blevet godkendt til produktion inden udgangen af 2022 (»Danske Bank's Climate Action Plan«, Danske Bank, januar 2023). Dette er et væsentligt bidrag til den grønne omstilling, men Danske Banks nye tiltag gælder udelukkende såkaldt upstreamaktiviteter og ikke midstream- og downstreamaktiviteter.

Forslagsstillerne foreslår derfor, at regeringen pålægges at fremsætte et lovforslag om et forbud mod bankers udlån, herunder nye lån, tegningsgarantier og refinansiering af eksisterende udlån, til selskaber, der ekspanderer deres fossile forretninger. Udlånsforbuddet bør omfatte alle aktiviteter relateret til fossil ekspansion, herunder upstream-, midstream- og downstreamselskaber samt såkaldte service-selskaber, hvis aktiviteter bidrager til fossil ekspansion. Dette er i overensstemmelse med Klimarådets anbefalinger til regeringen om at etablere rammebetingelser, der ikke kun fremmer grønne investeringer, men som også begrænser sorte investeringer (»Vende private investeringer fra sort til grøn«, Klimarådet, november 2022). Forslaget omfatter udelukkende udlån og altså ikke investeringer, da forslagsstillerne i lighed med IEA anerkender, at investeringer i fossil energi fortsat er nødvendige frem mod 2050. Et sådant forbud vil udgøre et væsentligt dansk bidrag i henhold til at nå Parisaftalens målsætninger i overensstemmelse med klimaloven, ligesom det vil gøre Danmark til et foregangsland på området, som kan inspirere andre lande til handling. Forslagsstillerne henviser til Finanstilsynet, som i et svar til Folketingets Erhvervsudvalg fastslår, at lovgivning på området er muligt (Erhvervsudvalget, alm. del – svar på spørgsmål 196, folketingsåret 2021-22).

Forslagets konsekvenser for bankerne

Et udlånsforbud vil kun påvirke danske banker, der fortsat udlåner til fossil ekspansion, og altså ikke udenlandske banker, der opererer på det danske marked. De danske bankers nuværende udlån til fossil ekspansion udgør kun en lille procentdel af deres samlede balance, hvorfor forslaget vurderes at have meget lave eller ingen omkostninger for bankerne, som fortsat vil kunne udlåne til andre kunder. Til gengæld vil dansk regulering af området lægge pres på andre lande og finansielle institutioner til at følge linjen og dermed tvinge fossile selskaber til at opgive fossil ekspansion, idet finansieringsmulighederne forventeligt vil blive kraftigt reduceret. I takt med at institutionelle investorer på tværs af landegrænser trækker sig fra særlig klimabelastende projekter, vil kapitalomkostningerne stige og dermed

vanskeliggøre projekternes gennemførelse. Det vil i sig selv tilskynde til en afvikling af de klimabelastende aktiviteter.

Desuden vil et forbud mod udlån til fossil ekspansion bidrage til at styrke den finansielle stabilitet i Danmark. I takt med at den grønne omstilling implementeres i verdens lande, kan investeringer i fossile projekter risikere at tabe værdi med strandede aktiver til følge. Dette, som ofte omtales som the carbon bubble, kan potentielt udgøre en væsentlig trussel mod den finansielle stabilitet. Danmarks Nationalbank har tidligere udtrykt bekymring for dette, med henblik på at

virksomheder, der ikke aktivt tager del i den grønne omstilling, risikerer at gå konkurs («Klimaforandringer kan smitte af på den finansielle stabilitet», Nationalbanken, december 2019).

Et udlånsforbud vil derfor ikke blot udgøre et vigtigt bidrag til den grønne omstilling i Danmark og opfyldelsen af Parisaftalens målsætninger, men vil også være udtryk for rettidig omhu, da det kan være med til at sikre finansiell stabilitet i takt med verdens omstilling mod klimaneutralitet.

*Skriftlig fremsættelse***Signe Munk (SF):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod bankers udlån til fossile forretninger.

(Beslutningsforslag nr. B 45)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.